

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI GIMNÁZIUM / SZAKKÖZÉPISKOLA

„Ő császári és királyi apostoli Felsege legkegyelmesebb Urunk nevében..., hogy miután Ő szent Felsege az egész magyar királyság és kapcsolt részeinek kiváló javára és hasznára valónak tartja a mesterségek és különböző fajú művészek honbeli művelésének helyesebb rendezését és napról napra való tökéletesítését az állandó nevelési rendszer alapján, mely szerint az elemi iskolához az úgynevezett rajziskolák is bevezetendők, különösen a mesteremberek és kézművesek számára, elhatározta, hogy a budai elemi főtanodánál is,...a közjó javára felállítja a rajziskolát...”

Mária Terézia Bécsben, 1778 április másodikán datált alapító levelében ezekkel a sorokkal indította útjára a Budai Rajziskolát, a mai Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola budai ági őst.

Az indulás idejében az iskola növendékei többségükben kőművesek, ácsok, kőfaragók, asztalosok, üvegesek, szobafestők, rézművesek, de voltak aranyművesek, tímárok, bőrsők, sőt cukrászok is.

A beiratkozott tanulók létszáma 1778-ban 25-el indul, 1795-ben 152 volt, 1820 körül már meghaladta a 200-at, de az 1880-as évek végén, a Pesti Rajzoló Oskolával történt egybeolvastás után a Székesfővárosi Iparrajziskola beiratkozott növendékeinek létszáma már megközelíti a 2000-et. Ekkor már a Czukor utcai épület szűknek bizonyult, és Kauser József tervei alapján az Oroszlán utcában (mai Török Pál utca) megépült a ma is használt épület.

1904-től a rajz és az elméleti oktatás mellett bevezették a műhelygyakorlatot és a művészettörténet oktatást is. Az indító művészettörténet tanár Lyka Károly, a XX. század első felének meghatározó szaktudósa, a Magyar Képzőművészeti Főiskola későbbi legendás rektora volt.

1911-ben az alaptevékenységen túl, az iskolának a következő tagozatai működtek:

1. esti iparos továbbképzés (szabadkézi rajz, ipari festő, sokszorosító, női szabó és könyvkötészeti tanfolyam,
2. téli mesterképző tanfolyam (kőműves, ács, kőfaragó és szobafestő segédek részére),
3. nyilvános rajz-mintázás terem,
4. időszakos rajztanfolyamok elemi iskolai tanítók és iparos tanonciskolai tanítók részére. 1914-ben fotószakosztály indult Pécsi József vezetésével. A harmincas évektől a szabadkézi rajz már élő modell után történik.

1946-ban Szépművészeti Líceummá szerveződik az intézmény: A tanulók líceumi érettségit és szakképzettségükről végbizonyítványt kaptak, melynek alapján segédvizsgát tehettek.

1951-től Képző- és Iparművészeti Gimnázium, majd 1967-ben nyerte el a mai nevét: Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola. Azóta valamennyi tanuló teljes értékű érettségi vizsgát tesz, mely alapján bármely felsőfokú intézményben tovább tanulhat, elmélyült rajzi alapképzést kap, ami előfeltétele a művészeti egyetemeken történő továbbképzésnek, és középfokú szakmai képesítésével munkát vállalhat a művészi iparban.

1973-tól a Magyar Képzőművészeti Főiskola (ma már Egyetem) gyakorlóiskolája a korábbi név, szakmai autonómia és oktatási paletta megtartásával.

Jelenleg 12 szakosztály működik: alkalmazott fotó, alkalmazott grafika, bőrműves, bútorműves, festő, szobrász, játék és animációs film-készítő, kerámia, könyvműves, ötvös, textil, és üvegműves.

A hagyományos technikák és alkotói módszerek mellett a növendékek napra kész ismereteket és műhelygyakorlatot kapnak. Az aktuális művészeti technikák és irányzatok érintése mellett az iskola egyre inkább támaszkodik a hagyományok tudatos fejlesztésére, a kontinuitás és a nyitottság egyensúlyára.

Az értékelő bemutatás első részében történeti tények vonalaival próbáltunk felvázolni egy intézményi profilt, ami csak akkor válik érdekessé, ha beillesztjük az elmúlt másfél évszázad magyar kultúrájának szövetébe.

Az ISKOLA első 130 évének fejlődése különös módon egybecseng Magyarország függetlenedési folyamatával, a nemzeti identitás megerősödésével, a tudás felértékelődésével együttmozgó városiasodással, és a szerves fejlődésen alapuló modernizációval. Budapest és a vidéki városaink elbűvölő XIX. századi városképi fejlődése, a csodálatos utcaképek, terek, és épületek tízezreinek változatossága, részletgazdagsága nem jöhetett volna létre a jól képzett, kultúralt iparos réteg nélkül.

Ma már közhely, hogy a reformkort magasan képzett, etikus és hazaszerető politikusi, előljárói réteg és a kiváló mérnökök tervezték. De a megvalósító kézműipar egészét elérte, átsugározta az a mai szóhasználattal esztétikai tudásközpontnak titulálható intézmény, amit akkor szerényen Székesfővárosi Iparrajziskolának neveztek. Ez a „reformkori szellem” hagyatékként továbböröklődött a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban a legkeményebb ötvenes-hatvanas években is.

Az erőltetett múltrombolás, a silány, hamis modernizáció szerencsére nem törölte el sem az intézményt sem az örökségét. A „védett sziget” a kézművesség leple alatt képes volt beoltani azt a 300-400 egyszerre ott tanuló tizenéves palántát a szépség, az igazság és a teljesség iránti vágygal. Ebben az iskolában a művészet volt a mérce, a tehetség a kötőanyag. Tanár is, diák is mindig felnézett egymás jó munkájára, a kiemelkedő teljesítményre. Az iskola 230 éves történetének fontos eleme, hogy jelentős művészek tanították, tanítják a szakmát. Talán a kreativitással átítatott, elmélyült munka hoz létre, ápol egy manipulálatlan, tiszta mértéket. A művészetekben megnyilvánuló mérték és érték, miközben alkotókat nevel, vizuális nyelvet is teremt. Talán a tanulókkal összefonódó közösségteremtés, a művészetből eredő teljességigény terjesztése a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola igazi öröksége és küldetése.

A díjadományozás minden esetben kettős minősítést jelent: az adományozó kitünteti a díjazottat, de a nyertes értéke és kvalitása is visszazár a díjra. Jelen alkalommal mindkét fél nyertes!

Farkas Ádám